

51
744.111

מס' התיק

מס' 744.111

השם

המשרד

המחלקה-המדור

המקום

מדינת ישראל

משרד המשפטים

744.111

לשכת השר אהרן אוזן - מעלה אדומ

ג - 25 / 6603

374613
08/09/2013

מס פריט

97.2/2 - 356

02-107-10-03-02

שם

מזוהה פנימי
מזוהה לוגי
כתובת

גרעין "מעלה אדומים"
ת.ד. 7223 ירוסלים

ב"ה, ירושלים, ט"ו בכסלו תשל"ו
19 בנובמבר 1975

לכבוד
שר החקלאות והתקשורת
מר אהרן אוזן
משרד החקלאות, הקריה
תל-אביב

כבוד השר,

הנדון: ישוב קבע ב"מעלה אדומים"

בימים אלה מועלות הן בפני הציבור והן בפני הממשלה הצעות ל"עיבוי" ירושלים. במקרים מסוימים, מגיש ההצעה, מתוך מגמתיות הקשורה להשקפותיו, מעדיף להתעלם מן העובדה שעורפה המזרחי של ירושלים, מחומת הר הבית ועד לירדן, חשוף ופתוח להתקפה. "מעלה אדומים", העומד לדיון כבר זמן רב הוא התשובה היחידה לסכנה זו.

החלטת הממשלה הקודמת בענין "מעלה אדומים" אישרה הקמת אזור תעשייה ומחנה עובדים במקום. באזור התעשייה אין אף מפעל תעשייה אחד ואין יודע מתי יהיה. מחנה העובדים הוקם ע"י משד השיכון מתוך כוונה שאיש לא יוכל לגור בו, ודאי לא משפחות. גרעין "מעלה אדומים" קבל את האתגר ועשרים וחמש משפחות וששה רווקים מחברי הגרעין עומדים להתיישב בתנאים קשים עד תחם חודש זה, אם לא יעוכב הענין ברגע האחרון.

עם זאת ממשיך הגרעין במאבק, לאו דוקא רועש, לקבלת החלטה ממשלתית ברורה על הקמת ישוב במקום. הגרעין הפנה אל שרי ממשלת ישראל תזכיר המפרט את העובדות הפיזיות לגבי הישוב. החומר שהוגש מבוסס על עובדות שנאספו ממקורות רשמיים: החברה הכלכלית לירושלים, מנהל מקרקעי ישראל, משרד השיכון וסקרים שונים. לתזכיר זה היו הדים מספר שרים, ביניהם השר ישראל גלילי ושר המשפטים חיים צדוק נפגשו עם חברי מזכירות הגרעין וקבלו הסברים מפורטים על הגרעין ועל המקום. שר המשפטים אף ציין כי רק לאחר הפגישה עמד על טיבו של הגרעין ומטרותיו שנצטיירו לו לפני כן בצורה שונה מעדויות שמיעה ומאמצעי התקשורת.

באותה מסגרת ביקשנו פגישה עם כבוד השר מתוך ידיעת אהדתו להתיישבות החדשה ועזרתו הרבה לה.

SECRET - CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL - SECURITY INFORMATION

CONFIDENTIAL - SECURITY INFORMATION

CONFIDENTIAL - SECURITY INFORMATION

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL - SECURITY INFORMATION

CONFIDENTIAL - SECURITY INFORMATION

CONFIDENTIAL - SECURITY INFORMATION

CONFIDENTIAL - SECURITY INFORMATION

CONFIDENTIAL - SECURITY INFORMATION

אנו חוזרים ומבקשים מכבוד השר לקבל את נציגי הגרעין לפגישה שתהיה בה הרחבת המידע שבידי כבוד השר על "מעלה אדומים".

אנו מבקשים מכבוד השר לתמוך בהחלטה על הקמת יישוב ב"מעלה אדומים" באופן מידי בכל פורום שבו תועלה ההצעה, אם בועדת השרים לענייני התיישבות ואם במליאת הממשלה.

התיישבות ב"מעלה אדומים" היא ביצועה הממשי של מטרת הציונות - יישוב יהודים בארץ ישראל. התיישבות ב"מעלה אדומים" היא גם ביצועה של מטרה שאין איש חולק עליה בארץ - שלמותה ובטחונה של ירושלים הבנויה. שתי המטרות יחדיו מושגות בבנין "מעלה אדומים", ועל הממשלה להחליט ולבצע.

בברכת בנין הארץ

צבי שפירא

מזכירות גרעין "מעלה אדומים"

(טלפון להחקרות בשעות

העבודה 228263 - 02)

פ.א. 223 7010

The first part of the report is devoted to a description of the work done during the period from 1st January to 31st December 1957.

The second part of the report contains a summary of the work done during the period from 1st January to 31st December 1958.

The third part of the report contains a summary of the work done during the period from 1st January to 31st December 1959.

Yours faithfully,

J. H. D. J.

Director, Research Institute

University of Cambridge

Cambridge, England

מעלה אדומים

1. עובדות

- 1.1 בשחוניות - א. כיוון ההחקפה האפשרי העיקרי על ירושלים הוא ממזרח בדרך מירדן דרך יריחו.
- ב. מחומת הר הבית ומזרחה אין אפילו בית יהודי אחד, בניגוד לצפון לדרום ולמערב בהם קיימות שכונות יהודיות.
- 1.2 אנושיות דמוגרפיות - א. ישנן היום מאות משפחות יהודיות המוכנות ולהתיישב במעלה האדומים באישור ובסיוע הממשלה. חלק מהן נלחם על זכותו ליישב אח מעלה אדומים אף בחנאים קשים ובסיוע ממשלתי מינימלי.
- ב. באיזור ירושלים רבה יש היום למעלה מ- 45% ערבים לעומת פחות מ- 54% יהודים ואם לא יוחל סיד בבניית ישובים יהודים באיזור הריק מיהודים עלולים הערבים להפוך לרוב חוץ שנים ספורות, לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
- 1.3 כלכליות - א. באיזור התעשייה במעלה האדומים הושקעו כבר עשרה מיליון ל"י, להכנת השטח.
- ב. איזור התעשייה במעלה האדומים מכיל פוטנציאל שטח של 3500 דונם ברוטו והוא השטח הגדול היחיד המתאים לתעשייה בסביבות ירושלים.
- ג. איזור התעשייה במעלה האדומים יכול לספק תעסוקה ל- 14,000 עובדים מבני ירושלים וחושבי ישובים יהודיים שיוקמו. (ראה נספח מס' 3)
- 1.4 פזיות ואורבניות - א. כל הקרקעות הדרושות הן לתעשייה והן למגורים מצויות בידי ממשלת ישראל. אין צורך בפינויים, הפקעות ונישול. הופקע שטח של כ- 30,000 דונם. (ראה מפה מצורפת נספח מס' 4).
- ב. בבוא השלום יהיה כביש ירדן - יריחו - מעלה אדומים - אשדוד - עזה כביש ראשי של העברת סחורות בתחומי ישראל.
- ג. בקרבת מעלה אדומים תיווצר אחת הצמתות החשובות במדינה (לפי הצעות דרכים ארציות בתוכנית אב ירושלים 1968) בין הכבישים הבאים: כביש שילה - מעלה אדומים - יריחו, כביש אשדוד - גוש עציון - חקוע - מעלה אדומים, כביש ערד - קרית ארבע - מעלה אדומים (ראה מפה מצורפת נספח מס' 5).
- ד. האחר המוצע ליישוב נמצא במרחק כ- 6 ק"מ מן התעשייה למניעת מפגעים אקולוגיים (ראה מפה מצורפת נספח מס' 4).
- ה. האחר המוצע להקמת היישוב נמצא במרחק כ- 22 ק"מ מירושלים, מרחק המאפשר הקמת יישוב עצמאי שלא יכביד על מערכת השרותים של עיריית ירושלים ועם זאת קצר מספיק לאפשר לחלק מהחושבים להמשיך ולעבוד בירושלים ולקבל שדוהים ספציפיים למטרופולין בעיר.

2. מטרות

- א. הקמת יישוב יהודי במעלה אדומים שישלום על כביש יריחו ירושלים ויסתום פירצה בהגנת ירושלים ממזרח.
- ב. שיפור המאזן הדמוגרפי היהודי-ערבי בכל סביבות ירושלים ביחוד במזרח כו כעח 100% ערבים.
- ג. איכלוס איזור שכולו שומם, ריק מאדם, חי וצומח, פעולה שחהווה התישבות ובאולח חלק מהארץ כמלוא מובן המילה, ללא צורך בנישול כלשהוא.
- ד. יצירת מקורות תעסוקה ליהודים במספר גדול סביב ירושלים לאור המחסור בשטחים מתאימים לתעשייה בעיר גופה.
- ה. שיפור איכות החיים ע"י הקמת יישוב בצפיפות נמוכה חוץ יצירת קהילה עירונית הן ע"י פעילות תרבותית פנימית והן ע"י תכנון אורבני מתקדם.
- ו. יישום עקרונות התוכנית הארצית לפיזור אוכלוסיה. משיכה אוכלוסיה מאיזור החוף אל מרחב ירושלים הן ע"י יצירת מקורות תעסוקה והן ע"י שיפור איכות החיים.

תיאור האתר המיועד ויחרונותיו -

המקום הוא רמה עם שיפוע מתון שכקצה המזרחי מצוק הנופל בחלילות לכיוון בקעה הידרדן. נקרא בערבית בשם טכ - ריש ונמצא בק"מ ה-22 בכביש יריחו - ירושלים. במקום עמודת קרקע של כ-1000 דונם להקמת ישוב עירוני בגודל בינוני.

יחרונות המקום:

1. קירבה מיידית לכביש ארצי.
2. השימועים המחוננים ביותר באיזור בין ירושלים ויריחו מלבד המישור בו מוקמת התעשייה. השטח רצוף ואינו מבוזר, דבר המקטין עלות התשתית והבניה.
3. קו מחו גבוה עובר במקום.
4. כבל טלפון חם קרקעי רב-ערוצי במקום.
5. גובה 185 מ' מעל פני הים; חם יוחר מאשר בירושלים אך עדיין קריר ואורירי מאקלים הבקעה. אקלים נוח למגורים.
6. הנוף מן היפים בארץ - צופה מגבוה על יריחו וים-המלח במזרח, ירושלים במערב, נבי-מוסה והבוקעה בדרום-מזרח שזלט מגבוה על כביש יריחו וצופה הרחק לצפון.

איזור התעשייה מעלה אדומים

לפי "מאזן פיתוח ובעלויות שטחי תעשייה ומלאכה בירושלים" עיריית ירושלים - מחלקת התכנון, פברואר 75, מקיף איזור התעשייה המבוצע במעלה אדומים כ-3,500 דונם היכול לספק תעסוקה ל-14,000 עובדים. בכך יכול האיזור לספק תעסוקה לכל חושבי מעלה אדומים בעתיד בנוסף לעובדים יהודיים מהעיר ירושלים עצמה וחושבי ישובים יהודיים נוספים שיוקמו באיזור.

ניתוח כלכלי שנערך לגבי איזור התעשייה במעלה אדומים ע"י החברה הכלכלית לירושלים ניתח את עלות הפיתוח והוכיח את כדאיותו.

בדיקת הצעות מפעלים במעלה אדומים שכבר הוגשו למשרד המסחר והתעשייה וחלקם אושרו מורה על רבגוניות ומספר גבוה של מפעלי ידע מקצועי ומדעי. בין השאר נכללים המפעלים הבאים:

1. מפעל לחלקי בחים טרומיים.
2. מפעל מכשירים רפואיים.
3. מפעל למסגרות אלומיניום.
4. מפעל מיני-מחשבים.
5. מפעל מכשירי מערכות חשמל.
6. מפעל לחומרים דנטליים.
7. מפעל לעיבוד מחכה (חרושח כלים).
8. בחי דפוס.
9. תעשייה הכשיטים.

מעלה אדומים יכול להיות מרכז חיירות. האיזור הוא מוקד טיולים באחרים מיוחדים כמו קניון ואדי קלט, המעיינות עין-פרה, עין פואר ועין קלט, המנזרים: דיר קלט, מר ג'ריס, מנזרי עין פארה, מר סבא, נכי מוסה, חאן אל תחרורי.

מעלה אדומים כקהילה

חברי גרעין מעלה אדומים גיבשו במשך הזמן מחשבות ורעיונות שישומום יש בו חרומה חשובה לפתרון בעיות שעדינת ישראל מחלבט בהם זמן רב.

רצון המחיישים לייצור קהילה בעלה גיבוש פנימי שיהיה בה פעילות חרבותיה ועזרה הדדית. המפיישבים מבקשים לקלוט בחוכם עליה ולמיעבקליטה העולים באופן פעיל תוך סיפול בצד החברתי של הקליטה, בצד הקליטה הפיזית בדירה ובעבודה.

אנשי הגרעין מבקשים גם לקלוט בחוכם ולפעול לשיקום של משפחות מעוטות יכולת החיות היום בהנאים פיזיים וחרבותיים ירודים בשכונות שונות של ירושלים כגון הקטמונים. מע ראשוני עם עובד סוציאלי ועם בני משפחות כאלה כבר נוצר והשאיפה היא לשלב אח פעולה ההחישבות עם פתרון בעיות קליטה עולים וטיפול קהילתי בשיקום משפחות ממשכנות עוני.

גם מבחונת הבינוי הפיזי יש לגרעין הצעות בדבר צניעות יתר ביחידות המגורים וטיפול בבעיה משפחות גדלות וזוגות צעירים. הגרעין בדק והציע פתרונות לבנייה מגורים המאפשרים בנייה יחידות מגורים סביבות למשפחות צעירות וגדלות בפחות ממחצית מחיר הבניה המקובל היום במשרד השכון. יחד עם קבלן ותיק, מר אבנר ארליך, יו"ר ארגון הקבלנים בח"א, גובשה הצעה לבנייה מגורים ממרכיבים סרומיים מסוג "בטרום" (חוצרת חברה איפונג - וידע סקנדינבי) במחיר 800 ל"י למ"ר לעומת כ-2000 ל"י למ"ר המקובל היום במסגרת משרד השכון. הצעה זו עמדה בפני אישור במרס 1975, אך נדחתה ע"י משרד השכון ובמקומה הובאו למקום קוביות סרומיות במחיר 45,000 ל"י - 50,000 ל"י ליחידה בת חדר אחד (3 א"ר אנ"ב) בלבד.

אנשי תכנון סחוך הגרעין מבקשים הצעות ליצירת מבנה שכונתי שיפריד בין תנועת רכב היקפיה ושכאעה הולכי רגל בחוך השכונה. גם במבנה החשתית ניתן לחסוך בהקטנת אורך הכבישים וקווי החשמל והמים.

ישנה חשיבות לבינוי המקום תוך התבססות על יחידות מגורים מינימליות בהתאם לגודל המשפחה המשחכנת תוך אפשרות הגדלה, עם גידול המשפחה, דבר שיחסוך בהשקעה הראשונית בבניה. נסיונות בחחום זה נעשו ע"י משרד השיכון וניתן ליישם את הנסיון בבנייה מעלה אדומים שהיא בניה על לוח חלק ללא אילוצים של בינוי קיים.

סביר להניח כי באזור מעלה אדומים הנמצא באזור מדברי למחצה, בעל גשמים, בו קרינת השמש חזקה ומצויה בשפע ברוב ימות השנה, יתאפשר ניצול אנרגיה השמש כאלטרנטיבה לשימוש ברוק קונכנציונלי.

אזור מעלה אדומים משופע גם בקיץ כרוחח, שגם אותן ניתן לנצל כמקור כוח אלטרנטיבי, להפקת אנרגיה ושימוש בחשמל.

